

वार्षिक प्रगति पुस्तिका

आ.व. २०८०/८१

बागमती प्रदेश सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

कृषि विकास निर्देशनालय

बाली संरक्षण प्रयोगशाला

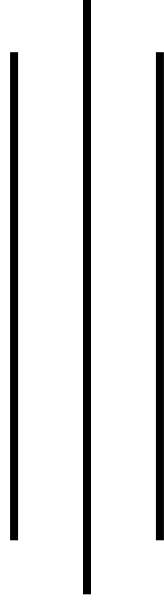
हरिहरभवन, ललितपुर

Web: www.ppl.bagamati.gov.np

Email: p3ppl2075@gmail.com

वार्षिक प्रगति पुस्तिका

आ.व. २०८०/८१

बागमती प्रदेश सरकार

कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय

कृषि विकास निर्देशनालय

बाली संरक्षण प्रयोगशाला

हरिहरभवन, ललितपुर

Web: www.ppl.bagamati.gov.np

Email: p3ppl2075@gmail.com

दुई शब्द

बागमती प्रदेश, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, कृषि विकास निर्देशनालय मातहत रहेको बाली संरक्षण प्रयोगशाला, हरिहरभवन ललितपुरले बागमती प्रदेशका १३ वटा जिल्लाहरूमा बाली संरक्षण सेवा प्रवाह गर्दै आएको छ।

बालीनालीको रोगकिरा व्यवस्थापन, समस्या निदान, जैविक विषादी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम, रोग किराको सर्भे सर्भिलेन्स, एकीकृत शत्रुजीव व्यवस्थापन, उत्पादोपान्त प्रविधि प्रसार आदि यस कार्यालयको सालवसाली प्रमुख जिम्मेवारी हुन्।

यस वार्षिक पुस्तिकामा बाली संरक्षण प्रयोगशालाको वस्तुगत जानकारी, आ.व २०८०/८१ मा यस कार्यालयले गरेका कार्यक्रमहरूको प्रगति विवरण, प्रदेशभर बालीनालीमा देखिएका रोगकिराको विवरण लगायतका विषयहरू एकीकृत गरी प्रकाशन गरिएको छ। यो पुस्तिका सूचनाको हक अन्तर्गत आम कृषक, कृषि प्राविधिक तथा अन्य सरोकारवालाहरूको लागि उपयोगी हुने विश्वास लिएको छु।

अन्त्यमा यस पुस्तक तयार गर्न प्रत्यक्ष रूपमा संलग्न रही अग्रणी भूमिका खेल्नुहुने बाली संरक्षण अधिकृत श्री सरिता सापकोटा लगायत सहयोग गर्नुहुने यस कार्यालयका सबै कृषि प्राविधिकहरू तथा अन्य कर्मचारीहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहान्छु। साथै यस पुस्तिकाको उपयोगीताको सम्बन्धमा तपाईं पाठकको सुझावको अपेक्षा राखेको छु।

सुधिर पौडेल
कार्यालय प्रमुख

विषय-सूची

१.	परिचय	१
	१.१ पृष्ठभूमि	१
	१.२ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि	१
	१.३ दृष्टिकोण	२
	१.४ उद्देश्य	२
	१.५ रणनीति	२
	१.६ कार्यनीति	२
	१.७ बाली संरक्षण कार्यक्रमका चुनौतीहरू	२
२.	प्रशासनिक व्यवस्था	३
	२.१ सांगठनिक संरचना	३
	२.२ जनशक्ति विवरण	४
	२.३ कर्मचारी विवरण	४
	२.४ बाली संरक्षण प्रयोगशाला हरिहरभवनमा हाल सम्मका प्रमुखहरू	५
३.	आ.व. २०८०/८१ को प्रगति	५
	३.१ प्रगती प्रतिशत	५
	३.२ राष्ट्रिय योजना आयोगको फर्मेट वमोजिमको प्रगति विवरण	६
	३.३ बाली संरक्षण प्रादेशिक गोष्ठी: निस्कर्ष	१२
	३.४ सहायक स्तर बाली उपचार शिविर संचालन तालिम मोडुल १ - सहभागी	१२
	३.५ सहायकस्तर बाली उपचार शिविर संचालन तालिम मोडुल २ - सहभागी	१३
	३.६ समस्याग्रस्त क्षेत्रमा अभियानमूलक बाली संरक्षण कार्यक्रम	१४
	३.७ आकास्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रम	१६
	३.८ प्रयोगशाला निदान सेवा	१६
	३.९ कृषि विकास कार्यालयका प्रमुख र सो कार्यालयका बाली संरक्षण शाखा प्रमुखहरूको सम्पर्क नम्बर	१८
	३.१० मुख्यमुख्य किराहरू	१९
	३.११ मुख्यमुख्य रोगहरू	२५
अ.व. २०८०/८१ को कृषाकलापहरूको मुख्य मुख्य झलकहरू		३०

१. परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

देशको अर्थतन्त्रको प्रमुख क्षेत्र मानिने कृषि क्षेत्रले कुल जनसङ्ख्याको करिब ६० प्रतिशत मानिसलाई रोजगारीको अवसर प्रदान गरेको छ भने कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा करिब २३.९५ प्रतिशत योगदान रहेको छ। देशमा विद्यमान रहेको जमिन र उत्पादक जनशक्तिको रूपमा रहेका किसानलाई जोडेर उत्पादन वृद्धि गरी राष्ट्रिय पुँजीको सृजना गर्ने र यसका लागि कृषिको व्यवसायीकरण, आधुनिकीकरण तथा औद्योगिकीकरण गर्दै कृषि क्षेत्रको दिगो विकास गर्ने समग्र नेपाल एवं बागमती प्रदेश सरकारको लक्ष रहेको छ।

राष्ट्रको खाद्यान्नको आवश्यकता परीपुर्तीका लागि कृषिजन्य वस्तुहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन उन्नत विउ विजन, सिंचाई, खाद्यतत्व, बाली संरक्षण सामग्री, आदिको आवश्यकता पर्दछ। विभिन्न बालीनालीमा स्थान विशेष वर्षेनी नोकसानी पुर्याउने शत्रुजीवहरू (किरा, रोग, झारपात, चरा, मुसा, इत्यादि) बाट बाली भित्राउनु अघि खेतवारीमा र पछि भण्डारण सम्म भईरहेको नोकसानी (२०-३५%)लाई कम गरी दिगो रूपमा कृषिजन्य वस्तुहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने कार्यमा बाली संरक्षण पक्षको सेवा महत्वपूर्ण रहेको छ। स्वस्थ बाली उत्पादनका लागि एकीकृत शत्रुजीव व्यवस्थापन (Integrated Pest Management) पद्धतिलाई बाली संरक्षण सेवाको प्रमुख विन्दु (Focal Point) को रूपमा अङ्गीकार गरि रोग, किरा, झारपात व्यवस्थापन कार्यक्रमहरू संचालन हुँदै आईरहेका छन्।

१.२ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

तत्कालीन कृषि विकास विभागको संगठनमा भएको सुधार अनुरूप २०४९ साउन १ गतेदेखि लागु हुने गरि बाली संरक्षण तथा व्यावसायिक कीट विकास महाशाखाको स्थापना भएको र तत् पश्चात नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को २०५२ असार ५ गतेको निर्णय अनुसार बाली संरक्षण महाशाखाको स्थापना र महाशाखाको मातहतमा रहि प्रयोगशालाले क्षेत्रीय स्तरमा प्राविधिक सेवा टेवा पुऱ्याउँदै आईरहेकोमा नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०५७ असार २६ गतेको निर्णय अनुसार बाली संरक्षण निर्देशनालयको स्थापना भयो निर्देशनालयको मातहतमा साबिकको क्षेत्रीय बाली संरक्षण प्रयोगशाला रहि बाली संरक्षण सम्बन्धी कार्यहरू संचालन हुँदै आईरहेको थियो।

कृषि विभागको नयाँ संरचनासँगै बाली संरक्षण निर्देशनालय अन्तर्गत जिल्लास्तरबाट संचालित बाली संरक्षण कार्यक्रम तथा कृषकहरूलाई बाली संरक्षण सेवा टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले २०४९/४/१ मा ललितपुर जिल्लाको हरिहरभवनमा स्थापना भएको यस प्रयोगशालाको कार्यक्षेत्र मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रको १९ जिल्ला रहेको थियो।

कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७४ को दफा ४ (१) र ४ (२) एवं कर्मचारी समायोजन नियमावली, २०७४ को नियम ३ बमोजिम गठित संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण समितिले तयार गरेको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण प्रतिवेदन नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्)बाट मिति २०७५ असारमा स्वीकृत भएको र सो प्रतिवेदन अनुसार वागमती प्रदेशको कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको कृषि

विकास निर्देशनालय मातहत रहने गरि साबिक क्षेत्रीय बाली संरक्षण प्रयोगशाला साबिककै संगठन संरचना र दरबन्दी कायम रहने गरि बाली संरक्षण प्रयोगशाला (बागमती प्रदेश), हरिहरभवन, ललितपुर नामाकरण गरि हस्तान्तरण भई हाल बागमती प्रदेश सरकार, मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, हेटौडाबाट मिति २०८०/०७/२२ गते स्वीकृत भएको कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको सङ्गठन संरचना अनुसार कार्यालय संचालन भएको छ ।

१.३ दृष्टिकोण

नेपाल सरकार र बागमती प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम अनुसार व्यवस्थित कृषि उत्पादनको लागि बाली संरक्षण सेवा प्रवाह गर्ने ।

१.४ उद्देश्य

कृषि अनुसन्धानबाट प्रमाणीत भएका र नेपाल सरकार तथा बागमती प्रदेश सरकारले निर्दिष्ट गरेका बाली संरक्षणका प्रविधि जिल्ला स्थित कृषि विकास कार्यालय र स्थानीय तहको समन्वयमा कृषक समक्ष पुऱ्याउने तथा कृषकलाई परेको बाली संरक्षणका समस्या संकलन गरी समस्या समाधानको लागि पहल गर्ने ।

१.५ रणनीति

- रोग र किराको अवस्था अध्यावधिक गर्ने ।
- रोग र किराको क्षति पहिचान गरी व्यवस्थापनको लागि सिफारिस गर्ने ।
- रसायनिक विषादिको समुचीत प्रयोग तथा न्यूनिकारणका लागि पहल गर्ने ।
- जैविक तथा वैकल्पिक विषादीको लागि प्रवर्धनात्मक कार्य गर्ने ।

१.६ कार्यनीति

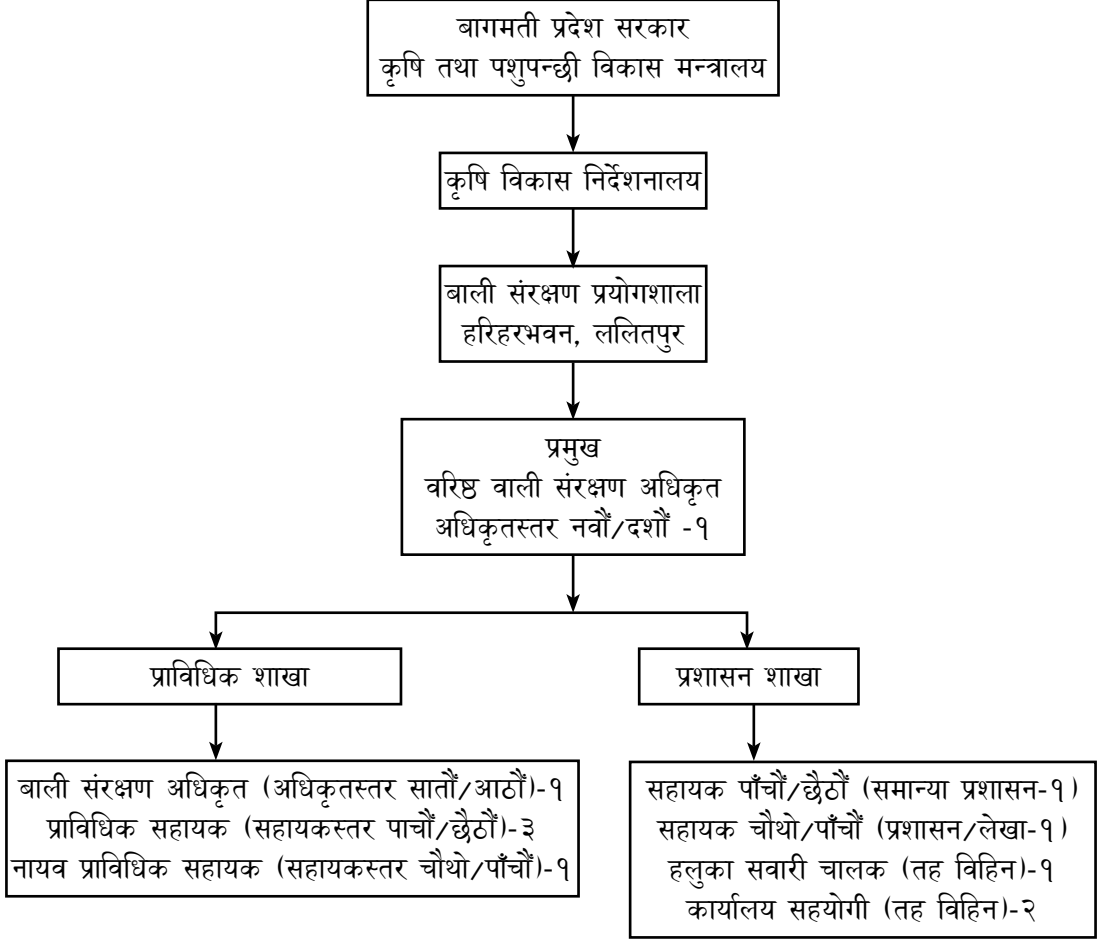
- प्रयोगशाला निदान सेवा ।
- रोग किराहरूको सर्भे एण्ड सर्भेलेन्स ।
- बाली उपचार शिविर ।
- आकस्मिक बाली संरक्षण सेवा ।
- अभियानमूलक बाली संरक्षण कार्यक्रम ।
- विषादीको प्रयोग सम्बन्धि जनचेतना कार्यक्रम ।
- जैविक विषादीहरूको प्रवर्धन तथा प्रभावकारिता सम्बन्धि अध्ययन कार्यक्रम ।
- शत्रु जिव व्यवस्थापनको लागि कृषक पाठशाला

१.७ बाली संरक्षण कार्यक्रमका चुनौतीहरू

बाली संरक्षण सेवा निरन्तर प्रयासमा रहेता पनि वदलिँदो जलवायी, विभिन्न देशबाट भित्रिएको बालीका जातहरू, रोग तथा किरामा विषादी विरुद्ध अवरोध क्षमता विकास, नयाँ नयाँ रोग किराको प्रकोप तत् अनुसार छिटो र प्रवाभकारी अनुसान्धान हुन नसक्नु, भएका अनुसन्धानको प्रवाभकारी प्रसार हुन नसक्नु आदि चुनौतीहरू टट्कारो देखा परेका छन् ।

२. प्रशासनिक व्यवस्था

२.१ सांगठनिक संरचना

२.२ जनशक्ति विवरण

तालिका नं १ : स्वीकृत दरबन्दी र पदपूर्ति विवरण

क्र.स	श्रेणी	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त दरबन्दी	कैफियत
१	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत(अधिकृतस्तर नवौ/दशौ)	१	१		
२	बालीसंरक्षणअधिकृत(अधिकृतस्तर सातौ/आठौ)	१	१		
३	प्राविधिक सहायक (सहायकचौथो/पाचौ/अधिकृत छैठौ)	४	३	१	
४	सहायक चौथो/पाचौ/ अधिकृत छैठौ(प्रशासन/लेखा)	१	१		
६	सहायक पाँचौ/छैठौ(प्रशासन/सामान्य प्रशासन)	१	१		
५	हलुका सवारी चालक	१	१		करार
६	कार्यालय सहयोगी	२	२		करार
	जम्मा	११	१०	१	

२.३ कर्मचारी विवरण

बाली संरक्षण प्रयोगशाला, हरिहरभवनमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण यस प्रकार छन् ।

क्र.स.	नाम थर	पद	सेवा/ समूह	तह	सम्पर्क नं
१	श्री सुधिर पौडेल	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	कृषि/बाली संरक्षण	अधिकृतस्तर दशौ	९८५१२५३६९३
२	श्री सरिता सापकोटा	बाली संरक्षण अधिकृत	कृषि/बाली संरक्षण	अधिकृतस्तर आठौ	९८४१०३५१८२
३	श्री जानुका सिग्देल	प्राविधिक सहायक	कृषि/बाली संरक्षण	सहायकस्तर पाँचौ	९८४९२३८७४३
४	सुमला राई	प्राविधिक सहायक	कृषि/बाली संरक्षण	सहायकस्तर पाँचौ	९८४२३३७१२८
५	पुरुषोत्तम रायमाझी	अधिकृत-६	प्रशासन/सामान्य प्रशासन	अधिकृतस्तर छैठौ	९८५१०७२५७९
६	श्री दिपेन्द्र प्रसाद कुसवाहा	प्राविधिक सहायक	कृषि/बाली संरक्षण	सहायक स्तर पाँचौ	९७६३५५१२२१
७	श्री हेमलता ठगुना	सहायक चौथो	प्रशासन/लेखा	सहायक चौथो	९८४९७६३९२२
८	श्री धर्मेन्द्र शर्मा	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन/सामान्य प्रशासन	तहविहिन	९८६०१७७७८२
९	श्री भवानी अधिकारी	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन/सामान्य प्रशासन	तहविहिन	९८४११८०३८७
१०	श्री किशोरकुमार यादव	सवारी चालक	ई./मेकानिकल	तहविहिन	९८४९७७०९३६

२.४ बाली संरक्षण प्रयोगशाला हरिहरभवनमा हाल सम्मका प्रमुखहरू

क्र.स	नाम थर	पद	अवधि	
			देखि	सम्म
साविक क्षेत्रिय बाली संरक्षण प्रयोगशाला				
१	श्री नलिनि सिंह उपाध्याय	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	२०४९	२०६४
२	श्री डिल्लीराम शर्मा	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	२०६४	२०६६
३	श्री शशी अधिकारी	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	२०६६	२०६७
४	श्री पुरुषोत्तम लाल हाडा	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	२०६७	२०७१
५	श्री सुरेन्द्र प्रसाद पोखरेल	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	२०७१	२०७५
बागमती प्रदेश बाली संरक्षण प्रयोगशाला				
६	श्री होम बहादुर वि.क.	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	२०७५/०७/११	२०७६/०४/०१
७	श्री कृष्णभद्र अधिकारी	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	२०७६/०५/०२	२०७७/०५/१९
८	श्री नारायण कुमार श्रेष्ठ	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	२०७७/०५/१२	२०७९/०१/०२
९	श्री कृष्णभद्र अधिकारी	वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत	२०७९/०१/०८	२०८०/०५/०६
१०	श्री डम्बर नारायण दाहाल	अधिकृतस्तर छैठौँ	२०८०/०९/२३	२०८१/०१/१६
११	श्री सरिता सापकोटा	अधिकृतस्तर आठौँ	२०८१/०१/१७	२०८१/०५/३०
१२	श्री सुधिर पौडेल	अधिकृतस्तर दशौँ	२०८१/०५/३०	हालसम्म

३. आ.व. २०८०/८१ को प्रगति

३.१ प्रगती प्रतिशत

	विनियोजन	खर्च	बित्तीय प्रगती
पुजीगत	२००	२००	१०० %
चालु	१५१७८	१२५६६	८२%
कुल जम्मा	१५३७८	१२७६६	८३%

३.२ राष्ट्रिय योजना आयोगको फर्मेट बमोजिमको प्रगति विवरण

अनुसूची: २

वार्षिक कार्यक्रम प्रगती प्रतिवेदन

१. आ.व. २०८०/८१
२. बजेट उपशिर्षकनं.: ३१२०१०२३/२४
३. मन्त्रालय : कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
४. कार्यक्रम/आयोजनाको नाम : बाली संरक्षण प्रयोगशाला, हरिहरभवन
५. आयोजना कार्यालयप्रमुखको नाम : सरिता सापकोटा
६. यस अवधिको बजेट (रु) :
 - (क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार : (१) नेपाल सरकार : (१) ऋण :
 - (ख) वैदेशिक (१) अनुदान : (२) अनुदान :
७. यस अवधिको खर्च रकम र प्रतिशत :
 - (क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकारको खर्च रकम र प्रतिशत : १२.७.६६ (८३.०८%)
 - (ख) वैदेशिक (१) अनुदान : (२) अनुदान :
८. कुललागतमध्ये शुरुदेखि यस अवधि सम्मको कुल खर्च रकम र प्रतिशत : १२. शोधभनीस्थिति: (क) माग गर्नुपर्ने रकम : (ख) माग गरेको रकम : (ग) प्राप्त हुनबाँकी रकम :
९. आयोजनाकोशुरु देख यस अवधि सम्मको भौतिक प्रगति प्रतिशत : (क) माग गर्नुपर्ने रकम : (ख) माग गरेको रकम : (ग) प्राप्त हुनबाँकी रकम :
१०. आयोजनाकोकुल अवधिमध्ये वितेको समय प्रतिशतमा : (क) माग गर्नुपर्ने रकम : (ख) माग गरेको रकम : (ग) प्राप्त हुनबाँकी रकम :
११. आयोजनाकोकुल अवधिमध्ये वितेको समय प्रतिशतमा : (क) माग गर्नुपर्ने रकम : (ख) माग गरेको रकम : (ग) प्राप्त हुनबाँकी रकम :

क्र.स.	कार्यक्रम	खर्च शीर्षक	एकाई	वार्षिकलाक्ष			चौथो त्रैमासिक लक्ष्य			चौथो त्रैमासिक प्रगति			वार्षिक प्रगति		टिप्पणी
				भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	परिमाण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	
(अ)	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु	३११२२	संख्या	१	०.७०	१.००	०	०.००	०	०.००	१	०.७०	१	०.७०	
११.३.७.१	ल्यापटप खरीद	३११२३	पटक	१	०.७०	१.००	०	०.००	०	०.००	१	०.७०	१	०.७०	
११.६.१३.६९	कार्यालयको लागि कुर्सी टेबुल दराज खरिद			२	१.४०	२.००	०	०	०	०	२	१.४०	२	१.४०	
(क)	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा														
(आ)	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु														

वार्षिक प्रगति पुस्तिका आ.व. २०८०/८१

क्र.स.	कार्यक्रम	खर्च शीर्षक	एकाई	वार्षिकलक्ष				चौथो त्रैमासिक लक्ष्य				चौथो त्रैमासिक प्रगति		वार्षिक प्रगति		टिप्पणी
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	परिमाण	भारित			
१.१.१.३	अधिकृतस्तर दर्शौ	२११११	जना	१	६.४७	९.९५	१	१.५०	२.३०	१	१.५०	१	१.५०	१	६.४७	
१.१.१.६	अधिकृतस्तर सातौ	२११११	जना	१	५.०९	७.८२	१	१.२०	१.८०	१	१.२०	१	१.२०	१	५.०९	
१.१.१.७	अधिकृतस्तर छैठौ	२११११	जना	१	१८.२०	२७.९२	१	४.२०	६.५०	१	४.२०	१	४.२०	१	१८.२०	
१.१.१.८	सहायकस्तर पाँचौ	२११११	जना	१	१०.३०	१५.७९	१	२.४०	३.६०	१	२.४०	१	२.४०	१	१०.३०	
१.१.१.९	सहायकस्तर चौथो	२११११	जना	१	३.६५	५.६१	१	०.८०	१.३०	१	०.८०	१	०.८०	१	३.६५	
२.१.२.२	विद्युत महशुल	२२१११	महिना	१	०.८५	१.३०	१	०.२०	०.३०	१	०.२०	१	०.२०	१	०.८५	
२.१.३.२	ट्याङ्करको पानी	२२१११	संख्या	१	०.३०	०.४६	१	०.१०	०.१०	१	०.१०	१	०.१०	१	०.३०	
२.१.३.४	जारको पानी/मिनरल वाटर	२२१११	महिना	१	०.२१	०.३२	१	०.१०	०.१०	१	०.१०	१	०.१०	१	०.२१	
२.१.६.१	टेलिफोन महशुल	२२११२	पटक	१	०.२८	०.४३	१	०.००	०.००	१	०.००	१	०.००	१	०.२८	
२.१.७.१	इमेल/इन्टरनेट/वेबसाइट महशुल	२२११२	पटक	१	०.२१	०.३३	१	०.००	०.००	१	०.००	१	०.००	१	०.२१	
२.१.८.२	सुचना अधिकारीको लागि मासिक संचार खर्च	२२११२	संख्या	१	०.०४	०.०६	१	०.००	०.००	१	०.००	१	०.००	१	०.०४	
२.१.९.२	हुलाक/कुरियर खर्च	२२११२	महिना	१	०.०३	०.०५	१	०.००	०.००	१	०.००	१	०.००	१	०.०३	
१.२.२.१	स्थायी कर्मचारीको महंगी भत्ता	२११३२	जना	११	१.७२	२.६४	११	०.४०	०.७०	११	०.४०	११	०.४०	११	१.७२	
२.२.२.२	पेट्रोल दुइ पाँचौ	२२२१२	लिटर	३६०	०.४७	०.७२	३०	०.१०	०.२०	३०	०.१०	३०	०.१०	३६०	०.४७	
२.२.२.३	डिजेल	२२२१२	लिटर	१८००	२.११	३.२४	४५०	०.५०	०.८०	४५०	०.५०	४५०	०.५०	१८००	२.११	
२.२.११	मोटरसाइकल गाडिको लागि मोबिल ब्रक बेल लगायत लुब्रिकेन्ट	२२२१२	लिटर	१	०.२५	०.३९	१	०.००	०.००	१	०.००	१	०.००	१	०.२५	

क्र.स.	कार्यक्रम	खर्च शीर्षक	एकाई	वार्षिकलक्ष			चौथो त्रैमासिक लक्ष्य			चौथो त्रैमासिक प्रगति		वार्षिक प्रगति		टिप्पणी
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	परिमाण	भारित	
२.२.३.१.३	कार्यालय प्रयोजनको लागि तथा प्रयोगशालामा प्रयोग हुनेर्यास सिलिण्डर भर्ने	२२३१४	संख्या	१	०.१८	०.२८	१	०.००	१	०.००	१	०.१८		
१.२.८.१	प्रसुती स्याहार भत्ता	२११३९	जना	१	०.०७	०.१०	१	०.००	१	०.००	१	०.०७		
१.३.१.१	निजामी कर्मचारीहरूको पोशाक खर्च	२११२१	जना	१	०.७२	१.१०	१	०.००	१	०.००	१	०.७२		
२.३.१.३	डुइ पाइप्रे सवारी साधन मर्मत	२२२१३	बटा	३	०.२०	०.३०	१	०.००	१	०.००	३	०.२०		
२.३.१.१४	हलुका सवारी साधन मर्मत	२२२१३	पटक	१	३.२५	५.००	१	०.००	१	०.००	१	३.२५		
२.३.२.१	कम्प्युटर ल्यापटप मर्मत खर्च	२२२२१	बटा	१	०.१३	०.२०	१	०.००	१	०.००	१	०.१३		
२.३.२.५	प्रयोगशालाका उपकरणहरू मर्मत सम्भार	२२२२१	पटक	१	०.१३	०.२०	१	०.००	१	०.००	१	०.१३		
२.४.१.१	कार्यालयमा दैनिक प्रयोगमा आउने मसलन्द सामग्री तथा सेवा	२२३११	महिना	१	२.४६	३.७८	१	०.००	१	०.००	१	२.४६		
२.४.१.३.१	पत्रपत्रिका तथा पुस्तिका	२२३१५	पटक	१	०.०८	०.१२	१	०.००	१	०.००	१	०.०८		
२.५.१.७	इन्टरनेट लगायत इलेक्ट्रोनिक सामानको स्याहार सम्भार तथा व्यवस्थापन	२२४११	पटक	१	०.२३	०.३६	१	०.००	१	०.००	१	०.२३		
२.५.७.१	कार्यालय सहयोगी करारमा लिने	२२४१३	संख्या	२	३.८६	५.९४	१	१.००	१	१.५०	२	३.८६		

वार्षिक प्रगति पुस्तिका आ.व. २०८०/८१

क्र.स.	कार्यक्रम	खर्च शीर्षक	एकार्ड	वार्षिकलक्ष				चौथो त्रैमासिक लक्ष्य				चौथो त्रैमासिक प्रगति		वार्षिक प्रगति		टिप्पणी
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	परिमाण	भारित	परिमाण	भारित	
२.५.७.२	ह.स.चा. करारमा लिने	२२४१३	संख्या	१	२.१६	३.३२	१	०.५०	०.५०	१	०.५०	१	०.५०	१	२.१६	
२.५.७.२९	ट्वाइलेट सरसफाइ करारमा लिने	२२४१३	संख्या	१	०.२३	०.३६	१	०.१०	०.१०	१	०.१०	१	०.१०	१	०.२३	
२.५.७.३१	करारका कर्मचारीहरूका लागि चाडबाड खर्च	२२४१३	संख्या	१	०.५१	०.७८	०	०.००	०.००	०	०.००	०	०.००	१	०.५१	
२.६.१.१	प्रयोगशाला कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि तालिम	२२५११	जना	१	०.६५	१.००	१	०.००	०.००	१	०.००	१	०.००	१	०.६५	
१.६.४.१	स्थायी कर्मचारीको योगदानमा आधारित बीमा कोष	२१२१३	जना	१	०.३६	०.५५	१	०.१०	०.२०	१	०.१०	१	०.१०	१	०.३६	
२.६.४.१७६	स्थलगत तालिम कार्यक्रम	२२५१२	पटक	१	१.५६	२.४०	१	०.५०	०.५०	१	०.५०	१	०.५०	१	१.५६	
२.६.५.८४	विषादी व्यवस्थापन संबन्धीनचेतनामूलक अन्तरात्मिका गोष्ठी	२२५१२	पटक	४	१.५६	२.४०	१	०.४०	०.६०	१	०.४०	४	०.४०	४	१.५६	
२.६.६.६३	सहायकस्तर वाली उपचार शिविर संचालन तालिम मोडुल १ ४दिने	२२५१२	पटक	१	१.९५	३.००	१	०.००	०.००	१	०.००	१	०.००	१	१.९५	
२.६.६.६४	सहायकस्तर वाली उपचार शिविर संचालन तालिम मोडुल २ ४दिने	२२५१२	पटक	१	१.९५	३.००	१	०.००	०.००	१	०.००	१	०.००	१	१.९५	
२.६.६.६९	प्रादेशिक वाली संरक्षण गोष्ठी	२२५१२	पटक	१	१.६३	२.५०	१	०.००	०.००	१	०.००	१	०.००	१	१.६३	
२.७.१.९४	ईन्टोमोप्याथोजेनिक निमाटोड उत्पादन र वितरण	२२५२१	पटक	१	०.७८	१.२०	१	०.२०	०.३०	१	०.२०	१	०.२०	१	०.००	

वार्षिक प्रगति पुस्तिका आ.व. २०८०/८१

क्र.स.	कार्यक्रम	खर्च शीर्षक	एकाई	वार्षिकलक्ष				चौथो त्रैमासिक लक्ष्य				चौथो त्रैमासिक प्रगति		वार्षिक प्रगति		टिप्पणी
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	परिमाण	भारित	परिमाण	भारित	
२.७.१.१५	ईन्टोमोप्याथोजेनिक निमाटोडको प्रभावकारीता अध्ययन	२२५२१	पटक	१	०.२९	०.४५	१	०.१०	०.१०	०.१०	१	०.१०	१	०.००		
२.७.५.२७०	प्रयोगशाला निदान सेवा	२२५२२	पटक	४	०.९९	१.५२	१	०.३०	०.४०	०.३०	१	०.३०	४	०.९९		
२.७.५.२७१	आकास्मिक बाली संरक्षण सेवा संचालन	२२५२२	पटक	४	६.५०	१०.००	१	१.६०	२.५०	१.६०	१	१.६०	४	६.५०		
२.७.५.२७७	कृषक प्लाण्ट डाक्टर मार्फत बाली उपचार शिबिर संचालन	२२५२२	संख्या	१५	०.३९	०.६०	०	०.००	०.००	०.००	०	०.००	१५	०.३९		
२.७.५.२७९	समस्याग्रस्त क्षेत्रमा बाली संरक्षण सेवा कार्यक्रम	२२५२२	पटक	२	३.९०	६.००	१	०.००	०.००	०.००	१	०.००	२	३.९०		
२.७.५.४८४	स्थलागत बाली संरक्षण तथा विषादी व्यवस्थापन तालिम १ दिन	२२५२२	पटक	४	१.५६	२.४०	१	०.४०	०.६०	०.४०	१	०.४०	४	१.५६		
२.७.५.४८६	प्राविधिकबाट बाली उपचार शिबिर संचालन	२२५२२	संख्या	१६	०.८३	१.२८	४	०.२०	०.३०	०.२०	४	०.२०	१६	०.८३		
२.७.५.४८७	अड.पि.एम. एप्रोच प्रदर्शन (शालप्रतिशत अनुदान)	२२५२२	पटक	२५	१.६३	२.५०	४	०.३०	०.४०	०.४०	४	०.३०	२५	१.६३		
२.७.८.१४	कार्यालयको वार्षिक प्रगति पुस्तिका प्रकाशन	२२५२२	संख्या	१	०.४९	०.७५	१	०.००	०.००	०.००	१	०.००	१	०.४९		
२.७.८.१८	सुन्तलाजात फलफुल बगैचामा फलफुलाउनेऔसा व्यवस्थापन	२२५२२	पटक	१	१.९५	३.००	१	०.००	०.००	०.००	१	०.००	१	१.९५		

क्र.स.	कार्यक्रम	खर्च शीर्षक	एकाई	वार्षिक लक्ष्य				चौथो त्रैमासिक लक्ष्य				चौथो त्रैमासिक प्रगति		वार्षिक प्रगति		रु. कुल
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	परिमाण	भारित			
२.८.१.५	कार्यालयको काममा विभिन्न स्थानमा भ्रमण	२२६११	पटक	१	३.२५	५.००	१	०.००	१	०.००	१	०.००	१	३.२५		
२.८.२.५	सरुवा भ्रमण खर्च	२२६१२	पटक	१	०.३९	०.६०	१	०.००	१	०.००	१	०.००	१	०.३९		
२.९.१.१	सवारी साधनको वार्षिक कर	२२२१४	बटा	१	३९.००	०.६०	१	०.००	१	०.००	१	०.००	१	३९.००		
२.९.२.१	कार्यालयको सवारी साधन बिमा गर्ने	२२२१४	बटा	१	०.२६	०.४०	१	०.००	१	०.००	१	०.००	१	०.२६		
२.९.६.३	कार्यालय दैनिक चिया खर्च तथा भैपरी अउने कार्यको लागी खर्च	२२७११	पटक	४	१.१४	१.७६	४	०.३०	१	०.४०	४	०.३०	४	१.१४		
ख	चालु खर्च को जम्मा			२२९३	१३७.४०	१५१.७८	२२९४.००	१७.४०	४४४.००	२६.७०	४४४.००	१७.४०	२२९३.००	१३६.३३		
	जम्मा			२२९४.००	१३८.८०	१५३.७८	४४४.००	१७.४०	४४४.००	२६.७०	४४४.००	१७.४०	२२९४.००	१३७.७३		०.००

३.३ बाली संरक्षण प्रादेशिक गोष्ठी: निस्कर्ष

- सुन्तला जात फलफुल बालीमा लाग्ने फल कुहाउने औसा किरा (*Bactrocera minax*) व्यवस्थापनका लागि वयस्क किरा निस्कने समयको अनुगमन गरि प्रोटीन बेट: ग्रेट फ्रुट फ्लाई बेट (प्रोटीन हाईड्रोलाईजेट २५ प्रतिशत र एबामेक्टिन ०.१ प्रतिशत) १ भागमा २ भाग पानी मिसाई तयार गरिएको घोल ५० मिलि ०.५ देखि १ बर्ग मिटर क्षेत्रफलमा प्रत्येक ३ फलेका बोट मध्ये १ बोटमा पातको तल्लो भागमा प्रत्येक हप्ता १० देखि १२ पटक स्प्रे गर्दा १५ प्रतिशत क्षति भएको वगैचामा ५/६ प्रतिशत क्षतिमा झार्न सकिने।
- अमेरिकन फौजी किरा Fall army worm (*Spodoptera frugiperda*) व्यवस्थापनका लागि खेतवारीको मकै उम्रेदेखि नै नियमित अनुगमन गरि किराको उपस्थिती र सम्भावित क्षति आँकलन गर्नु पर्दछ। पातमा सेता लाम्चा झिल्ली सहितका प्वालहरू देखा परेमा नीमजन्य विषादी एजाडिराक्टिन १५०० पि.पि.एम. ५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाएर छर्ने। मकैको पातमा लाभाले क्षति गरेको प्वालहरू तथा गुभोमा क्षतिको लक्षण देखा परेमा स्पाइनोटोराम ११.७ एस.सि. १ मि.लि. प्रति २ लिटर पानीका दरले वा इमामेक्टिन बेन्जोएट ५ प्रतिशत एस.जी. १ ग्राम प्रति २.५ लिटर पानीमा वा क्लोरएन्ट्रानिलीप्रोल १८.५ प्रतिशत एस.सि. १ मि.लि. प्रति २.५ लि. पानीका दरले मिसाएर छर्दा यो किराको व्यवस्थापन भएको।
- धानको गवारो र फड्के किरा व्यवस्थापनको लागि कारटाप हाइड्रोक्लोराइड ४ प्रतिशत जी आर वा फिप्रोनिल ०.३ प्रतिशत जी आर १.२५ के.जी. प्रति रोपनीका दरले खेतमा छिपछिपे पानी जमाई छर्दा किराको क्षती न्युनीकरण भएको।
- धानको ब्लाष्ट रोगको लागि ट्राइसाइकाजोल ७५% Wp ०.७५ ग्राम प्रति लिटर पानीमा वा कासुगामाइसिन ३% SL १.५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई १५ दिनको फरकमा २-३ पटक छर्कदा रोगको प्रकोप घटेको।
- धानको सिथ ब्लाईटको लागि भेलिडामाईसिन ३% ३ ग्राम प्रति लिटर पानीमा वा कार्वेन्डाजिम ५०% WP १.५ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाइ १०-१२ दिनको फरकमा २ पटक छर्दा प्रभावकारी देखिएको।

३.४ सहायक स्तर बाली उपचार शिविर संचालन तालिम मोडुल १ - सहभागी

कृषि ज्ञान केन्द्र तथा स्थानीय निकायमा कार्यरत प्राविधिकहरूलाई विभिन्न बालीमा लाग्ने रोग किरा पहिचान व्यवस्थापन गर्न सक्षम बनाउने उद्देश्यले वाली उपचार शिविर संचालन सम्बन्धी तालिम प्लान्ट क्वारेन्टिन एवं विषादी व्यवस्थापन केन्द्रको हलमा मिति २०८०/१०/२१ देखि २०८०/१०/२४ गते सम्म संचालन गरिएको थियो। उक्त तालिममा वागमती प्रदेशका विभिन्न जिल्ला तथा स्थानीय निकायका सहभागी प्राविधिकहरूले तालिम पश्चात आफ्नो कार्यक्षेत्रमा फर्के पछि वाली उपचार शिविर संचालन गरि विभिन्न वालीहरूको रोग तथा किराको तथ्याङ्क संकलन गरी क्षेत्रगत रूपमा पेष्ट म्याप तयार गर्न सहजीकरण हुने छ।

बालि उपचार शिविर मोडुल-१ तालिमका सहभागिहरु			
क्र.सं.	सहभागीको नाम थर	कार्यालय	फोन नं.
१	कुन्ता कुमारी कार्कि	तीनपाटन गाउँपालिका सिन्धुली	९८६३९९६५०१
२	रेणुका देवी राई	कागेश्वरी न.पा काठमाण्डौं	९८४९४०४९२०
३	शम्भु प्रसाद राई	कागेश्वरी न.पा काठमाण्डौं	९८६२८०७१५२
४	कृष्ण धमला	लिखु गा.पा.नुवाकोट	९८४२६६२४९८
५	अभिषेक अधिकारी	सूर्यगनी गा.पा.नुवाकोट	९८६९७९५७७४
६	सुगम भेटवाल	पाँचखाल न.पा. काभ्रे	९८४३०४०७५०
७	सुरेश अली	गौरीशंकर गाउँपालिका दोलखा	९८४७९८९५६७
८	दिपेन्द्र पन्त	विगु गा.पा. दोलखा	९८४८७५८१२२
९	सुदिप भट्टराई	रत्ननगर गा.पा. चितवन	९८४७६९१८३२
१०	अन्जना चौलागाईं	चौरीदेउराली गा.पा. काभ्रे	९८६१४८१००३
११	यमुना बस्नेत	दक्षिणकाली न.पा काठमाण्डौं	९८४१८१७२०२
१२	सरिता ढुङ्गाना	किस्पाड गा.पा.नुवाकोट	९८४९०२१०९८
१३	रेश्मा थापा मगर	गोकुलगंगा गा.पा. रामेछाप	९८४२३६६९१८
१४	गोकर्ण ढकाल	नौकुण्ड गा.पा. रसुवा	९८६०९५७३२६
१५	अनिता न्यौपाने	मकवानपुरगढी गा.पा.	९८६०६९३६२५
१६	गणेश खड्का	हेटौंडा उपमहानगरपालिका	९८४५०१६४११
१७	भुपेन्द्र वली	हेलम्बु गा.पा.	९८४१०९५६७०
१८	गणेश बहादुर थापा	बनेपा न.पा.	९८५१२३३३५५
१९	डिलि घले	रुवीभ्याली गा.पा. धादिङ	९८४०३५५३५०

३.५ सहायकस्तर बाली उपचार शिविर संचालन तालिम मोडुल २ - सहभागी

कृषि ज्ञान केन्द्र तथा स्थानीय निकायमा कार्यरत प्राविधिकहरुलाई विभिन्न बालीमा लाग्ने रोग किरा पहिचान व्यवस्थापन गर्न सक्षम बनाउने उद्देश्यले बाली उपचार शिविर संचालन सम्बन्धी तालिम रेशम विकास केन्द्र खोपासीको हलमा मिति २०८०/११/२१ देखि २०८०/११/२४ गते सम्म संचालन गरिएको थियो। उक्त तालिममा वागमती प्रदेशका विभिन्न जिल्ला तथा स्थानीय निकायका सहभागी प्राविधिकहरुले तालिम पश्चात आफ्नो कार्यक्षेत्रमा फर्के पछि बाली उपचार शिविर संचालन गरि विभिन्न बालीहरुको रोग तथा किराको व्यावस्थान गर्न साथै यस तथ्याङ्क संकलन गरि क्षेत्रगत रूपमा पेष्ट म्याप तयार गर्न सहजीकरण हुने छ।

बालि उपचार शिविर मोडुल-२ तालिमका सहभागिहरु

क्र.सं.	सहभागीको नाम थर	कार्यालय	फोन नं.
१	प्रल्हाद लोहनी	बेलकोटगढी नुवाकोट	९८६११९६४८९
२	कृष्ण धमाला	लिखु गा.पा.नुवाकोट	९८४२६६२४९८
३	गणेश खड्का	हेटौंडा-०२ मकवानपुर	९८४५०१६४११
४	डिलि घले	रुवीभ्याली गा.पा.	९८४०३५५३५०
५	शम्भु प्रसाद राई	कागेश्वरी मनोहरा न.पा.	९८६२८०७१५२
६	अमरनाथ आचार्य	मेलम्ची नगरपालिका सिन्धुपाल्चोक	९८४५७७५०३१
७	सुरेश पौडेल	नौकुण्ड गा.पा. रसुवा	९८४९०६००२२
८	पोष्टराज अधिकारी	कमलामाई नगरपालिका सिन्धुली	९८४४२३२१९
९	रेणुका देवी राई	कागेश्वरी मनोहरा न.पा.काठमाण्डौं	९८४९४०४९२०
१०	दिपेन्द्र पन्त	बिगु गा.पा. दोलखा	९८४८७५८१२२
११	सुदिप भट्टराई	रत्ननगर नगरपालिका चितवन	९८४७६९१८३२
१२	जीवन शर्मा रिमाल	गौरीशंकर गा.पा. दोलखा	९८४४१८५०२९
१३	मन कुमारी राई	किर्तिपुर न.पा.	९८४८०९३०२२
१४	रेशमा थापा मगर	गोकुलगंगा गा.पा. रामेछाप	९८४२३६६९१८
१५	अनिता न्यौपाने	मकवानपुरगढी गा.पा	९८६०६९३७२५
१६	अञ्जना चौलागाई	चौरीदेउराली गा.पा.काभ्रेपलाञ्चोक	९८६१४८१००३
१७	रमिला डाँगी	कृषि विकास कार्यालय धादिङ	९८६६९४७०८८
१८	ज्ञानेन्द्र दाहाल	पाँचखाल न.पा. काभ्रे	९८४१०००००८

३.६ समस्याग्रस्त क्षेत्रमा अभियानमूलक बाली संरक्षण कार्यक्रम

क्र.सं.	स्थान	बाली	देखिएको समस्या	उपलब्ध गराईएको सामग्री
१	इन्द्रसरोवर गाउँपालिका वडा नं ३, मकवानपुर	सुन्तला	-वगैचा व्यवस्थापनमा - शूक्ष्म खद्यतत्व - टुप्पो सुक्ने - पाउडरी मिल्ड्यु,	क्षेत्रफल २७१ रोपनी, सामग्री- कपरअक्सीक्लोराईड, निलोतुथो, चुना, स्प्रे, ब्रस, प्रुनिङ् स
२	पनौती न.पा.-१० काभ्रे		- वगैचा व्यवस्थापनमा - शूक्ष्म खद्यतत्व - टुप्पो सुक्ने - फल कुहाउने औसा - पाउडरी मिल्ड्यु,	

प्रमुख समस्याहरू:

क्र.स.	रोग	किरा	सुक्ष्मखाद्य तत्व	अन्य
१	फेद कुहिने	फल कुहाउने औसा	आइरन	सिंचाइको कमी
२	टुप्पो मर्ने/सुकने	लाही	जिङ्क	काटँछाटँको कमी
३	खराने रोग	लिफमाइनर	कपर	वगैचा व्यवस्थापनको कमी
४	गम्मोसिस (गम निस्कने)	पतेरो	मोलिब्डेनम	
५	कालो ध्वासे	कत्ले किरा		

कार्यक्रममा गरिएका क्रियाकलापहरू:

- सुन्तलाजात फलफुलको लागि दुसीजन्य रोग व्यवस्थापनका लागि १ प्रतिशतको वोडोमिश्रण १०० ग्राम निलोतुथो, १०० देखि २०० ग्राम चुना आधा-आधा लिटर पानीमा घोली अर्को १० लिटर पानीमा मिसाई कपडाले छानी तयार गरेको विषादी २४ घण्टा भित्र रोग लागेका बोटमा स्प्रे गरिएको। साथै सुकेका, वाङ्गीएका, कुहिएका, गम निस्कनेका हाँगा काटेर हटाएको र काटेको ठाउँमा १ भाग निलोतुथो, २ भाग चुना र ३ भाग आलसको तेल राखी तयार पारेको वोडोपेष्टको लेप लगाएको। पानीको निकासको राम्रो प्रबन्ध मिलाएको। जस्ता क्रियाकलापहरू कृषकहरूलाई देखाई प्राविधिक जानकारी गराइएको।
- सुन्तलाजात फलफुलमा फल कुहाउने औसा किरा व्यवस्थापनका लागि वयस्क किरा निस्कने समयको अनुगमन गरि प्रोटीन बेट: ग्रेट फ्रुट फलाई बेट (प्रोटीन हाईड्रोलाईसेट २५ प्रतिशत र एबामेक्विन ०.१ प्रतिशत) १ भागमा २ भाग पानी मिसाई तयार गरिएको घोल ५० मिलि ०.५ देखि १ बर्ग मिटर क्षेत्रफलमा प्रत्येक ३ फलेका बोट मध्ये १ बोटको एक ठाउँमा पातको तल्लो भागमा प्रत्येक हप्ता १० देखि १२ पटक स्प्रे गर्ने प्रयोग देखाई सल्लाह दिइएको।
- लाही, कत्ले किरा, लिफमाइनर र पतेरो किरा व्यवस्थापनका लागि निम्मा आधारित जैविक विषादी ५ एम एल प्रति लिटर पानीमा र डाईमथोएट (रोगर) विषादी १ एम एल प्रति लिटर पानीमा राखी स्प्रे गर्न सिकाईएको।
- खाद्यतत्व व्यवस्थापनका लागि जीङ्क सल्फेट १०० ग्राम, कपर सल्फेट ६० ग्राम, चुना १०० ग्राम र म्याग्नेसियम सल्फेट ४० ग्राम २० लिटर पानीमा मिसाई ३ देखि ५ बोटमा पर्ने गरि स्प्रे गर्न सिकाईएको।
- काटँछाटँ, सरसफाई गर्ने र फेदमा घाउ चोट पटक लाग्न नदिने सुझाव दिइएको साथै मलखाद व्यवस्थापनका लागि बोटको वरिपरि रिड बनाएर गोठेमल, युरिया, फस्फोरस र पोटास मल राखी छापो दिने काम व्यावहारिक रूपमा गरिएको थियो।

३.७ आकास्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रम

- सिन्धुलीमा लगभग १००० हेक्टर क्षेत्रफलमा सुन्तलाजात फलफूल बालीमा Citrus Greening रोगको प्रकोप देखा परेकाले Citrus Psylla व्यवस्थापनका लागि डायमेटोएट सिफारिसका साथै वितरण गरिएको ।
- सिन्धुपाल्चोकको बलेफी गाउँपालिकामा लगभग ४८१ रोपनीमा धान बालीमा ब्याटेरियल लिफ ब्लाइट नियन्त्रणका लागि स्ट्रेप्टोमासिन सल्फेट सिफारीसका साथै वितरण गरिएको ।
- धादिङ्ग जिल्लाको धुनिवेशी नगरपालिका, वडा नं १० र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको धुलिखेल नगरपालिका, वडा नम्बर ११ मा लगभग ५० हेक्टर क्षेत्रफलमा मकै बालीमा फौजी किरा व्यवस्थापनका लागि इमामेक्टिनबेन्जोएड नामक विषादी सिफारिस र वितरण गरिएको ।
- दोलखा जिल्लाको बिगु गाउँपालिकामा लगभग २५० रोपनीमा सुन्तलाजात फलफूल बालीमा वगैँचा व्यवस्थापनका लागि निलोतुथो, कपरअक्सीक्लोराईड, चुना, बितरण गरियो ।

३.८ प्रयोगशाला निदान सेवा

क्र.सं	समस्याहरू	पहिचान	समाधानका उपायहरू
१	अनारको फलको टुप्पा कुहिने	क्याडकर	प्रति लि.पानीमा २ ग्रामका दरले कार्बेन्डाजिमको घोल बनाइ छर्ने।
२	खुर्सानीको फेद र जरा कुहिने	जरा कुहिने	कपर अक्सिकोलोराइडको घोलले ड्रेन्चीड गर्ने।
३	काउलीको कर्ड कुहेको	बोरनको कमि	बाली लगाउनु भन्दा पहिले प्रति रोपनि १ के.जी.र खडाबालीमा प्रति लि. २ ग्राम को दरले बोरेक्स छर्ने ।
४	गोलभेडाको पातको हरियो भाग खाने	टुटा अप्सुलुटा	टुटाल्यूर प्रयोग गर्ने, ३ लि.पानीमा १ एम.एल. का दरले स्पिनोस्याडको घोल बनाइ छर्ने।
५	केराको पात डढेको	कालो र पहेलो सिगाटोका रोग	प्रति लि.पानीमा २ ग्राम को दरले म्यानकोजेवको घोल बनाइ छर्ने।
६	भटमासको धुले दुसी	पाउडरी मिलड्यु	प्रति लि.पानीमा २ ग्राम को दरले क्याराथेनको घोल बनाइ छर्ने।
७	काक्राको फल कुहिने	फल कुहाउने औसा	क्यु ल्यूर पासोको प्रयोग गर्ने।
८	अम्बाको फलमा खटिरा	अम्बाको स्क्याव	प्रति लि.पानीमा २ ग्राम को दरले म्यानकोजेवको घोल बनाइ छर्ने।
९	लप्सिको दाना र हाँगामा कालो भइ रुख सुकेर जाने	दुसी	प्रति लि.पानीमा २ ग्राम को दरले म्यानकोजेवको घोल बनाइ छर्ने।

क्र.सं	समस्याहरू	पहिचान	समाधानका उपायहरू
१०	गोलभेडाको फल चाउरी पर्ने र कालो दाग देखिने	भाईरस डडुवा	डडुवाको लागि सेक्टीन वा डाइमथोमोर्फ प्रयोग गर्ने।
११	उखुमा किरा लाग्ने	मिलि बग	निम जन्य विषादी छर्ने, ईमिडाक्लोपिड ५ लि.पानीमा १ एम.एल. मिसाइ १० दिनको फरकमा ३ पटक छर्ने।
१२	सुन्तला, जुनारको फल कुहाउने औसा	फ्रुट ल्फाई	ग्रेट फ्रट फ्लाई वेट १ भागमा २ भाग पानी मिसाई तयार गरिएको घोल ५० मि.लि. ०.५ देखि १ वर्ग मि. क्षेत्रफलमा प्रत्येक ३ फलेका वोटमा पातको तल्लो भागमा प्रत्येक हप्ता १० देखि १२ पटक स्प्रे गर्ने ।
१३	सिट्रसको पातमा गाँठा, पातमा पाउडर जस्तो सेतो धुलो देखिएको ।	सिट्रस क्याडकर, पाउडरी मिल्ड्यू	१०० ग्राम निलोतुथो, १०० देखि २०० ग्राम चुना आधा-आधा लि. पानीमा घोली १० लि. पानीमा मिसाई वोडोमिश्रण बनाई वोटमा स्प्रे गर्ने ।
१४	केराको पात ओइलाउने, विरुवा विस्तारै मर्दै जाने ।	ओइलाउने रोग	राम्ररी पाकेको कम्पोष्ट मलमा ट्राइकोडर्मा स्पेसिस मिसाई केराको वोट वरिपरिको माटोमा प्रयोग गर्ने ।

३.९ कृषि विकास कार्यालयका प्रमुख र सो कार्यालयका बाली संरक्षण शाखा प्रमुखहरुको सम्पर्क नम्बर

क्र.सं.	कृषि विकास कार्यालयहरुको नाम	कार्यक्षेत्र	ईमेल ठेगाना	केन्द्र प्रमुख र बाली संरक्षण अधिकृतको नाम सम्पर्क नं.
१	कृषि ज्ञान केन्द्र ललितपुर	ललितपुर, भक्तपुर र काठमाडौं	akclalitpur@gmail.com	प्रमुख ९८५१२१६४३६ बा.सं.अ., रितिक्षा पौडेल ९८४१६४५३९९
२	कृषि ज्ञान केन्द्र काभ्रे	काभ्रे र सिन्धुपाल्चोक	akckavre@gmail.com	प्रमुख ९८५१११५८९ बा.सं.अ., रमा कार्की ९८५१२०१७७२
३	कृषि ज्ञान केन्द्र चितवन	चितवन र मकवानपुर	akcchitawan@gmail.com	प्रमुख ९८५५०५९५७० बा.सं.अ., गीता के.सी. ९८६८६१२३२९
४	कृषि ज्ञान केन्द्र सिन्धुली	सिन्धुली	akcsindhuli@gmail.com	प्रमुख ९८५४०४२२६६ बा.सं.अ., सुशिल श्रेष्ठ ९८४९०४२२९२
५	कृषि ज्ञान केन्द्र धादिङ्ग	धादिङ्ग	akcdhading@gmail.com	प्रमुख ९८५११३९१२८ बा.सं.अ., जयराम अधिकारी ९८४७६१३६७३
६	कृषि ज्ञान केन्द्र नुवाकोट	नुवाकोट र रसुवा	akcnuwakot@gmail.com	प्रमुख ९८५१५०१२८ प्रा.स., कल्पना बिष्ट ९८६३३६०६४९
७	कृषि ज्ञान केन्द्र रामेछाप	रामेछाप र दोलखा	akc.ramechhap2075@gmail.com	प्रमुख ९७४१६६९२४६ बा.सं.अ., डम्बर नारायण दहाल ९८५५०७१५९८

३.१० मुख्यमुख्य किराहर

धान वाली		
फहेलो गवारो	Rice Yellow Stem Borer <i>Scirpophage incertulas Walker</i>	
सेतो गवारो	Rice White Stem Borer <i>Scirpophage innotata</i>	
धानको पतेरो	Rice Bug <i>Leptocorisa acuta</i>	
फड्के (हरियो, खैरो, र सेतो पिढ्यु भएको)	Green Leaf Hopper (GLH) <i>Nephotettix spp.</i> Brown Plant Hoppers(BPH) <i>Nilaparvata lugens(Stal)</i> White Backed Plant Hopper (WBPH) <i>Sogatella furcifera</i>	
धानको काँडेदार खपटे (हिस्पा)	Rice Hispa <i>Dicladispa armigera</i>	
पात वेरूवा	Leaf roller <i>Cnaphalocrocis medinalis</i>	
मिलिवग	Mealy bug <i>Brevennia rehi (Lindinger)</i>	
फट्यांग्रा	Rice grasshopper- <i>Hieroglyphus banian</i>	

खुम्रे किरा	White grub <i>Phyllophaga/Anomala</i> spp.	
फौजी किरा	Armyworm <i>Mythimna Seperata</i>	
अमेरिकन फौजी किरा	Fall armyworm <i>Spodoptera frugiperda</i>	
मकै		
फेद काटने किरा	Cutworm <i>Agrotis segetum</i>	
खुम्रे किरा	White grub <i>Phyllophaga/Anomala</i> spp.	
फौजी किरा	Armyworm <i>Mythimna Seperata</i>	
गवारो	Borer <i>Chilo partellus</i>	
अमेरिकन फौजी किरा	Fall armyworm <i>Spodoptera frugiperda</i>	

गहुँ		
कीटकीटे खपटे	Click Beetle <i>Agriotes sp.</i>	
लाही	Aphid <i>Sitobion sp.</i> <i>Aphis spp.</i>	
गुलावी गवारो	Pink borer <i>Sesamia inferens</i>	
आलु		
आलुको पुतली	Potato Tuber Moth (PTM) <i>Phthorimaea operculella Zeller</i>	
रातो कमिला	Red Ant <i>Dorylus orientalis Westwood</i>	
फेद काट्ने लाभ्रे	Cut worm <i>Agrotis ipsilon</i>	
खुम्रे	White grub <i>Holotrichia sp.</i> , <i>Melolontha sp.</i> , <i>Anomala sp.</i>	
थोप्ले खपटे	Epilachna beetle <i>Epilachna sp.</i>	

कालो कागे खपटे	Black Blister Beetle <i>Epicauta hirtipes</i> Waterh	
लाही	Aphid <i>Myzus persicae</i>	
पात खन्ने वा लेखे	Leaf minor (Tomato and Potato) <i>Liriomyza</i> spp	
सुन्तला जात फलफुल		
फल कुहाउने झिंगा (औँसा)	Fruit Fly <i>Bactrocera</i> spp.	
रातो कल्ले किरा	California red scale <i>Aonidiella aurantia</i>	
केरा		
केराको गवारो	<i>Odoiporus longicollis</i> / <i>Cosmopolites sordidus</i>	
कफी		
कफीको सेतो गवारो	Coffee White borer <i>Xylotrechus quaddripes</i>	
लिचि		
सुलसुले	Mites <i>Eriophyes litchi</i>	

अनार		
पुतली	<i>Virachola isocrates</i> Fabricus	
काँक्रा फर्सी वर्गका तरकारी		
फल कुहाउनु औसा	Fruit Fly <i>Bactrocera cucurbitae</i>	
गोलभेडा		
गोलभेडाको फलको गवारो	Fruit borer <i>Helicoverpa armigera</i>	
गोलभेडाको पात खन्ने किरा	Tuta <i>Tuta absoluta</i>	
सेतो झिंगा	Whitefly <i>Bemecia tabaci</i>	
रामतोरीया (भिण्डी)		
भिण्डीको छिर्के गवारो	Okra borer (<i>Earias vitella</i>)	
भण्टा		
भन्टाको डाँठ तथा फलको गवारो(Brinjal Shoot and Fruit Borer <i>Leucinodes orbonalis</i> Guenee	

केराउ		
केराउको कोसाको गबरो	Pod Borer <i>Lampides boeticus Linnaeus</i>	
खुर्सानी		
खुर्सानीको थ्रिप्स	Chilli Thrips <i>Scirtothrips dorsalis</i>	
काउली, बन्दा		
ईटबुट्टे पुतली	Diamond Back Moth (DBM) <i>Plutella xylostella L.</i>	
बन्दाको पुतली	Cabbage Butterfly <i>Pieris brassicae nepalensis</i> Doubleday	

३.११ मुख्यमुख्य रोगहरू

धान वाली		
मरुवा रोग ब्लष्ट	Blast <i>Pyricularia oryzae</i>	
डुडुवा रोग व्यक्टेरीयल लिफ व्लाइट	Bacterial Leaf Blight <i>Xanthomonas campestris p.v. oryzae</i>	
खैरो थाप्ले रोग	Brown leaf spot <i>Helminthosporium oryzae</i>	
पातको फेद डुडुवा रोग सिथ व्लाइट	Sheath blight <i>Rhizoctonia solani</i>	
फेद कुहिने रोग	Footrot <i>Fusarium moniliforme</i> (<i>Gibberella fujikuroi</i>)	
खैरा रोग	Khaira Disease Zinc deficiency	

मकै		
पातमा लाग्ने डुडुवा	Leaf blight <i>Helminthosporium turcicum</i> , <i>Drechslera turcicum</i> , <i>Bipolaris turcicum</i>	

घोगा कुहिने	Ear rot <i>Fusarium.spp</i>	
कालो पोके	Head smut <i>Sphacelotheca reiliana</i>	
मकैको डाँठ कुहिने रोग	Stock Rot (<i>Erwinia carotovora</i>)	
मकैको डाउनी मिल्ड्यु	Downy mildew <i>Sclerospora sacchari</i> / <i>S.phillipinesis/Sclerothpora ravssiaes var. zeae</i>	
गहुँ		
डडुवा रोग	Leaf blight <i>Bipolaris sorokiniana</i> <i>Pyrenophora tritici-repentis</i> <i>Alternaria triticia</i> <i>A.alternat</i>	
खैरे सिन्दुरे	Brown rust <i>Puccinia triticina</i>	
पहेले सिन्दुरे	Yellow rust <i>Puccinia striiformis f.sp. tritici</i>	
कालो पोके	Loose smut <i>Ustilago tritici</i>	

गन्हाउने कालो पोके	Stinking smut or hill hunt <i>Tilletia caries/T.foetida</i>	
काँक्रा फर्सी तरकारी		
काँक्रा फर्सीको सिते ढुसी रोग	Downy Mildew of cucurbits <i>Pseudoperonospora cubensis</i>	
काँक्रा फर्सीको खराने रोग	Powdery mildew of cucurbits <i>Erysiphe cichoracearum</i>	
काउली वन्दा समूह		
सेते रोग-	White Rust <i>Albugo candida</i>)	
कालो सडन	Black Rot <i>Xanthomonas campestris pv. campestris</i>)	
अल्टरनारिया पात थोप्ले रोग	Alternaria leafspot <i>Alternaria brassicola/ A. brassicae</i>)	
सिते ढुसी रोग	Downy Mildew <i>Peronospora parasitica</i>	
गाठेरोग	Club root <i>Plasmodiophora brassicae</i>	

डांठ कुहिने रोग	Sclerotinia Stalk Rot (<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>)	
प्याज		
प्याजको डढुवा	Purple Blotch/Alternaria Blight (<i>Alternaria porri</i>)	
आलु, टमाटर लगायत सोलानेसी परिवारका वालीहरु		
पछ्रौटे डढुवा रोग	Late blight (<i>Phytophthora infestans</i>)	
टमाटर, खुर्सानी		
शंकाणुद्वारा ओइलाउने रोग-	Bacterial wilting (<i>Pseudomonas solanacearum</i>)	
आलु		
डढुवा	Leaf Blight (<i>Phytophthora infestans</i>)	
ऐजेरु	Wart (<i>Synchytrium endobioticum</i>)	
ओईलाउने वा खैरो पिपचक्रे	Brown rot (<i>Rolstonia solanacearum</i>)	

दादे रोग	Potato scab Powdery scab (<i>Spongospora subterranea</i>) Common Scab (<i>Streptomyces scabies</i>)	
तरकारी बालीको वेर्ना		
वेर्ना कुहिने रोग	Damping off <i>Pythium spp</i> , <i>Fusarium spp.</i> , <i>Phytophthora spp.</i> , <i>Rhizoctonia spp.</i>)	
प्राय सबै बालीमा लाग्न सक्ने		
जरामा गाँठा बनाउने जुका	Root Knot Nematode <i>Meloidogyne spp.</i>	
सुन्तला जातका फलफुल		
सुन्तला जात फलफूलको क्यान्कर	<i>Xanthomonas campestris pv. Citri</i>	
गुँद निस्कने रोग	Gummosis <i>Phytophthora spp.</i>	
धुलो ढुँसी रोग	Powdery mildew <i>Oidium spp.</i>	
सुन्तला जात फलफूलको म्रिङ्ग रोग	Greening <i>Liberibacter asiaticum</i>	

अ.व.२०८०/८१ को कृयाकलापहरूको मूख्य मूख्य झलकहरु

प्रादेशिक बाली संरक्षण गोष्ठी, २०८०/०९/०४

समस्याग्रस्त क्षेत्रमा बाली संरक्षण सेवा, पनौती-१०, काभ्रेपलाञ्चोक

समस्याग्रस्त बाली संरक्षण सेवा, इन्द्रसरोवर गाउँपालिका-०३, मकवानपुर

सहायकस्तर बाली उपचार शिविर तालिम मोडुल-२

आकस्मिक बाली संरक्षण सेवा, बेनीघाट रोराङ-१०, धादिङ

बाली उपचार शिविर, चितवन

स्थलगत तालिम, हेलम्बु गा.पा.-२, सिन्धुपाल्चोक

बागमती प्रदेश सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

कृषि विकास निर्देशनालय

बाली संरक्षण प्रयोगशाला

हरिहरभवन, ललितपुर

Web: www.ppl.bagamati.gov.np

Email: p3ppl2075@gmail.com